

Ifølge Brolægningsudvalgets Erklæring paahvilede det imidlertid Entreprenøren for det nævnte Arbejde selv at tilvejebringe den fornødne Plads uden for selve Vejen, hvorfor man vedtog at henvise Andrageren til at holde sig til Entreprenøren.

476 — 1903. I Anledning af, at en af Reservepolitibetjentene som Følge af en i Tjenesten paadraget Beskadigelse af den ene Fod havde været uden Erhverv i 41 Dage, indstillede Politimesteren, at der bevilgedes Betjenten en Erstatning af 82 Kr., samt at Kommunen med en aarlig Udgift af ca. 27 Kr. lod de 20 ekstraordinære og 3 faste Reservebetjente forsikre mod Ulykkestilfælde i Tjenesten, hvilken Indstilling tiltraadtes af Byraadet.

477 — 1903. Til Efterretning forelaa Kultusministeriets Cirkulære af 25de f. M. angaaende Opkrævningen af Kontingent for døvstumme Børns Ophold paa Statens Instituter.

478 — 1903. Et Andragende fra Købmand *Chr. Hansen* paa Lille Torv om Flytning af den udenfor hans Butiksvinduer staaende Plakatsøjle hen foran Handelsbankens Ejendom vedtog man ikke at imødekomme.

481 — 1903. I Henhold til Licitation blev efter Gasværksudvalgets Indstilling Leverancen af 15,000 Tons Gas-kul til Værket overdraget nedennævnte Firmaer:

Hans Broge & Co.: 6000 Tons Londonderry Kul à 12 Kr. 84 Øre.

Rud. Wulff: 9000 Tons Wearmouth à 12 Kr. 80 Øre.

Mødet den 18de Februar 1904.

289 — 1900. I Henhold til en i forrige Møde tagen Beslutning havde man rettet en Besværing til Aktiesel-

skabet Dansk Normaltid i København over de her anbragte offentlige Normalures usikre Gang.

Fra Selskabet forelaa nu følgende Svarskrivelse:

»Af det ærede Byraads Skrivelse af 13de ds. erfare vi nu til vor store Beklagelse, at der hersker Misfornøjelse med de i Aarhus installerede offentlige Normalure. — Vi have paa det strængeste paalagt vor Centralbestyrer den absolut nøjagtigste Pasning af Urene, og Klagen kommer os saa meget mere overraskende, som hans seneste Indberetning meldte, at alt var tilfredsstillende. Vi have i Dag sendt ham Byraadets Skrivelse i Afskrift og meddelt ham, at den Slags Uregelmæssigheder ikke vil blive taalt, og vi ville være Byraadet taknemlig for at erfare, om Manglerne ikke maatte blive afhjulpne i den nærmeste Fremtid, idet vi ellers ere betænkte paa at antage en ny Centralbestyrer. Det er en Selvfølge, at alle Ure skulle bringes til den størst mulige Nøjagtighed, bortset fra, at Ledningsbrud eller Krydsning og Vejrliget kan øve en momentan Forstyrrelse i Gangen.«

139 — 1902. Da den tidligere førte Forhandling med St. Josefssøstrene om Salg af en Byggegrund paa Marselisborg Mark i Nærheden af Magdalenemøllen ikke havde ført til noget Resultat (se Mødet den 27de Maj f. A.), idet Søstrene ikke kunde indgaa paa de af Byraadet stillede Vilkaar angaaende Indskrænkning i den fri Raadighed med Hensyn til Arealets Benyttelse, havde disse henvendt sig til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Køb af en ved Bülowsgades Forlængelse liggende Grund paa ca. 10,000 □-Alen til en Pris af 6 Kr. pr. □-Alen og i øvrigt paa Kommunens sædvanlige Salgsbetingelser.

I Henhold hertil indstillede Udvalget, at man solgte St. Josefssøstrene den omhandlede Grund, der efter Landinspektørens Opmaaling havde et Areal af 10,581 □-Alen, til den ovennævnte Pris altsaa i alt 63,486 Kr. og med Forpligtelse for Kommunen til inden 1ste Maj 1906 at an-

lægge den Del af Bülowsgades Forlængelse, der strækker sig langs Parcellen, medens Byraadet selv bestemmer Tidspunktet for Anlægget af de to andre Arealet omgivende Gader. I øvrigt skulde de almindelige Salgsvilkaar være gældende.

Byraadet godkendte denne Indstilling.

Under 9de—10de Marts blev der derefter oprettet Købekontrakt med St. Josefssøstrenes Kongregation i Chambéry ved Provincialforstanderinden for Danmark, Søster Marie Geneviève i København, med enkelte af Køberne ønskede uvæsentlige Ændringer, der vare billigede af Byraadet i Mødet den 25de d. M.

Indenrigsministeriets Samtykke til Salget blev senere meddelt i Skrivelse til Amtet af 16de April d. A.

225 — 1902. Byraadet tiltraadte en fra Brolægningsudvalget foreliggende Indstilling angaaende Sporvejsselskabets Sporlægning paa Klemensbro m. m. saalydende:

•I Fortsættelse af sin Skrivelse af 25de Januar d. A. skal Udvalget anbefale, at der med Hensyn til Skinnelægningen paa Klemensbro for den elektriske Sporvej stilles følgende Fordringer til Sporvejsselskabet:

1) Skinnerne skulle have en Højde af 140 m. m., men i øvrigt leveres efter samme Tverprofil som gælder for de øvrige Strækninger af Sporvejen.

2) Skinnerne lægges som vist paa vedheftede Tegning, Fig. 1.

3) Sporvejsselskabet skal paa egen Bekostning udføre følgende Arbejder:

- a) Ophugningen af Betonen under Skinnerne.
- b) Henlægning og Anbringelse af Skinnerne i rette Linie og Højde.
- c) Skinnernes Understøbning med Asfalt coulé.
- d) Udfyldning af Rummet mellem Skinnehoved og Skinnefod med Grusbeton 1:2.

Alle nævnte Arbejder skulle udføres under Bro-lægningsudvalgets Kontrol og nøje efter dets Anvisning samt paa det Tidspunkt, Udvalget forlanger.

Angaaende de fremsendte Tegninger til Vigesper skal Udvalget indstille, at de approberes paa følgende Betingelser:

1) Der anbringes Bro-lægning i samtlige Vigesper i den Udstrækning som vist paa medfølgende Tegning, Fig. 2, med Skravering.

2) Udenfor de paa Tegningerne viste Støbejerns-udfyldninger skal der anbringes Brosten, som skulle være saa lange, at de hvile paa begge Skinnefødder (a og b), indtil Afstanden d mellem Skinnehovederne er blevet 10" (se Fig. 3).

3) Ved Skinnekrydsningerne skal der anvendes særlig Omhu paa Understopningen af Skinner og Brosten.«

8¹⁰ — 1903. Til Efterretning forelaa følgende Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Amtet af 4de d. M.:

»I den med Amtets Skrivelse af 23de f. M. tilbagefulgte Skrivelse har Generaldirektoratet rejst Spørgsmaal om, hvor vidt det paahviler Overtoldinspektør for Nørrejylland *A. T. Falck* at svare Formue- og Lejlighedsskat til Aarhus Købstadkommune for 2det Halvaar 1903, og i bekræftende Fald, hvorledes hans Skat for nævnte Tidsrum vil være at fordele mellem Aarhus Kommune og Frederiksberg Kommune, hvor hans Familie har Bopæl.

Det fremgaar af Sagen, at Overtoldinspektøren den 1ste Januar f. A. tiltraadte sit Embede, og at han fra nævnte Tidspunkt har haft Embedskontor i Aarhus, hvor han paa Grund af sine hyppige Embedsrejser som Regel kun har opholdt sig fra 1 til 4 Dage om Ugen og da har benyttet et af sine Embedskontorer til Soveværelse.

Overtoldinspektørens Familie har derimod vedblivende haft Bopæl paa Frederiksberg.

I denne Anledning skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse melde, at Ministeriet maa anse Overtoldinspektør Falck for skattepligtig til Aarhus Kommune for det ommeldte Halvaar, hvilket Spørgsmaal for øvrigt kan undergives Domstolens Paakendelse, — og at Ministeriet finder, at Skatten for Halvaaret bør fordeles saaledes mellem Aarhus Kommune og Frederiksberg Kommune, at han til hver Kommune svarer Halvdelen af det ham paa vedkommende Sted paalignede Skattebidrag.«

54 — 1903. I Henhold til Byraadets Beslutning i Mødet den 26de Februar f. A. under Sag Nr. 288 — 1902 (se dette) havde Brolægningsudvalget forhandlet med Grundejerne langs Nørreallé mellem Guldsmædgade og Nørregade om Asfaltering af denne Gadestrækning samtidig med og paa samme Vilkaar som Nørregades Asfaltering. Om de førte Forhandlinger forelaa nu Meddelelse i følgende Indstilling fra Udvalget:

»Sagen vedrørende Asfaltbelægning af Nørreallé fra Paradisgade til Hjørnet af Guldsmædgade er nu bragt saa vidt frem, at de paagældende Grundejere have underskrevet vedlagte Deklaration med Undtagelse af Hr. Overretssagfører Høegh-Guldberg og Frue Sogns Præstebolig.

Den førstnævnte Grundejer erklærer sig villig til at underskrive Deklationen, saafremt Byrådet vil afgive en Tilstaaelse om ikke at ville afkræve ham Bidrag, 402 Kr. 23 Øre, til Omlægning af det ud for hans Ejendom værende Fortov, medens han i øvrigt er villig til at bære sin Part af Bidraget til Ombrolægning af selve Gaden.

Overretssagføreren begrundet sit Krav paa en med Byen i sin Tid indgaaet Overenskomst, efter hvilken der afstaas et Areal til Fortov, mod at Byen bekoster

Fortovsbrolægningen. Endvidere ønsker han, at Deklarationen læses paa Ejendommen efter 26,000 Kr.

Udvalget anbefaler Byraadet at akceptere Overrets-sagførerens Vilkaar.

For Frue Sogns Præsteboligs Vedkommende har Sognepræsten underskrevet paa det oprindelige Andragende til Byen om Asfaltbelægning under Forbehold af Ministeriets Approbation.

Præsteboligen har 56 Alen Facade, og Udgiften, der falder paa Præsteboligen, vil være:

til Ombrolægningen	1116 Kr. 45 Ø.
Bidrag til Asfaltbelægningen ...	1232 — 00 —
Aarligt Bidrag til Renholdelsen .	97 — 44 —

Hr. Sognepræst *Seidelin* har nu imidlertid indgivet Ansøgning om Entledigelse fra Embedet, og Udvalget foreslaar derfor, at Byraadet indsender Deklarationen til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Bemærkning om, at Byraadet bevilger Andragendet om Gadens Asfaltering, saafremt Ministeriet gaar med dertil for Frue Sogns Præsteboligs Vedkommende, samt med Bemærkning om, at Sagen har Hast, idet Arbejdet skal udføres i indeværende Foraar samtidig med Nedlægning af Sporvejsskinner for den elektriske Sporvogn.«

Byraadet tiltraadte Indstillingen, hvorefter der under 20de d. M. blev indsendt Andragende til Ministeriet om dettes Samtykke til, at Frue Sogns Præsteembede maatte overtage de paa Præsteboligen faldende Udgifter, hvilket Samtykke senere blev meddelt i Skrivelse til Aarhus Stiftamt af 19de Marts d. A.

387 og 436 — 1903. Som Svar paa en i Henhold til Beslutning i Mødet den 14de Januar til Højesteretssagfører *Shaw* rettet Forespørgsel angaaende Kommunens Stilling i Henhold til Overenskomsten med Telefonselskabet af 1896

(se nævnte Møde, Sag Nr. 387 — 1903) forelaa følgende Skrivelse fra Højesteretssagføreren af 30te f. M.:

»Ved Skrivelse af 12te d. M. har det ærede Byraad udbedt sig min Erklæring i Anledning af, at »Jydsk Telefon-Aktieselskab« formentlig uberettiget har opsagt en mellem Aarhus Kommune og »Aarhus Telefonselskab« i sin Tid oprettet Overenskomst om Etablering af Telefonanlæg i Kommunen, hvilken Overenskomst, efter at Aarhus Telefonselskab var gaaet op i ovennævnte Aktieselskab blev fornyet med dette med forskellige Tillægsvilkaar, blandt andre at de da gældende Takster ikke maatte forhøjes i 8 Aar fra 1ste Januar 1896 at regne, og at der gaves Kommunen 50 pCt. Rabat i den almindelige Takst fra samme Tid at regne. Opsigelsen synes foranlediget derved, at Aktieselskabet under 29de Marts 1900 i Henhold til Lov 11te Maj 1897 har erhvervet Indenrigsministeriets Koncession paa Anlæg og Drift af Telefoner blandt andet i Aarhus Kommune.

Idet jeg ved Besvarelsen af Byraadets Forespørgsel er gaaet ud fra den Forudsætning, at der hverken ved Koncessionens Meddelelse eller ved den umiddelbart derefter skete Fastsættelse af Telefontaksterne eller senere har fundet Aftaler Sted, som kunne konstituere en ny Overenskomst med Kommunen eller Tillæg til den ældre, skal jeg bemærke, at Afgørelsen af Spørgsmaalet ikke forekommer mig utvivlsomt.

Der findes sikkert ingen Bestemmelse i Overenskomsterne, der formelt kan afgive Hjemmel for en Opsigelse, navnlig heller ikke den af Telefonselskabet formentlig paaberaabte § 1 i Tillægsvilkaarene af 1896.

Men derimod er det et stort Spørgsmaal, om ikke Overenskomstens fortsatte Bestaaen kan angribes ud fra det Synspunkt, at de Forudsætninger, hvorunder den er indgaaet fra Telefonselskabets Side i væsentlig Grad ere forandrede uden dette Selskabs egen Skyld.

Saafremt der i sin Tid er blevet tilstaaet Telefonselskabet en *Eneret* til Anlæg og Drift af Telefoner i Aarhus Kommune — hvad jeg dog trods Vedlæggelsen af et Uddrag af Aalborg Byraadsforhandlinger nærmest maa gaa ud fra *ikke* er Tilfældet — maa Spørgsmaalet sikkert besvares bekræftende, idet Aarhus Kommune paa Grund af Bestemmelsen i Telefonlovens § 4, 2det Stykke i. f., ikke længere er i Stand til efter Lovens Ikrafttræden at sikre Selskabet denne Eneret. Mere tvivlsom stiller Sagen sig, hvis en saadan Eneret *ikke* er tilsikret. Jeg lægger vel her ikke megen Vægt paa selve Emanationen af Telefonloven, idet Selskabet paa Grund af Bestemmelsen i dennes § 4, 1ste Stykke, kan fortsætte sin Virksomhed i samme Omfang som hidtil, jfr. Ordene i § 4, 2det Stykke, »denne Anerkendelse giver ikke de paagældende Ejere nogen Ret, som de ikke forud besidde«. Jeg maa derfor nærmest antage, at saafremt Selskabet havde valgt at benytte sig af denne Ret, maatte det stadig holde sig Bestemmelserne i de omtalte Overenskomster efterrettelig.

Sagen faar imidlertid et andet Udseende, naar Selskabet, som det har gjort, søger Koncession i Henhold til § 2 i den overfor Kommunens Ret meget lidet hensyntagende Telefonlov. Til et saadant Skridt maa Selskabet *ogsaa i Forhold til Kommunen* være berettiget blandt andet af den Grund, at det efter Telefonlovens Ikrafttræden er ude af Stand til ved Forhandlinger med Kommunen at faa tilsikret en Eneret eller erholde Tilladelse til at udvide Driften i det Omfang, som en Forøgelse af Aarhus Bys Territorium naturlig maatte medføre, jfr. Telefonlovens § 4, 3die Stykke.

Selskabet kan, som sagt, ikke ved den tidligere Overenskomst være afskaaren fra at søge Koncession i Henhold til Telefonlovens § 2. Men naar saa en saadan Koncession er givet, arbejder Selskabet paa et *helt nyt Grundlag*, det bliver ikke blot i Almindelighed underkastet nye Betingelser, som hidtil ikke har kunnet

gøres gældende imod det, men det bliver ogsaa i dets Forhold til Kommunen undergivet særlige Bestemmelser, af hvilke navnlig *den* har Betydning ved nærværende Spørgsmaals Afgørelse, at Indenrigsministeriet kan bestemme, i hvilket Omfang Kommunen skal være berettiget til at faa indrettet og drevet Telefoner uden Vederlag eller som Erstatning for Kommunens Krav imod Selskabet, jfr. Koncessionens Post 6, 3die Stykke, sammenholdt med Post 16.

Om saa Bestemmelserne i den gamle Overenskomst kunne føres over paa det nye Grundlag og paaberaabes, efter at dette er traadt i Kraft, anser jeg for yderst tvivlsomt.

Som Følge heraf er jeg tilbøjelig til at antage, at Kommunen ikke fremtidig vil kunne fordre den ældre Overenskomst respekteret efter dens Ordlyd, men alene vil være henvist til gennem Indenrigsministeriet, nu Ministeriet for de offentlige Arbejder, at faa fastsat Selskabets særlige Forpligtelser overfor Kommunen, saa meget mere som den her omhandlede Bestemmelse i Overenskomsten af 1896, Punkt 3, ellers ikke ses paa nogen Maade at kunne bringes til Ophør mod Kommunens Vilje. Denne Henvendelse til Ministeriet maa sikkert endnu staa Kommunen aaben.«

Da det herefter maatte anses for tvivlsomt, om Kommunen ad Rettens Vej vilde kunne gennemføre et paa den ommeldte Overenskomst af 1896 grundet Krav paa vedblivende at nyde den samme Rabat som hidtil, havde Udvalget under sine Forhandlinger med Selskabets Repræsentanter først tilbudt en Ordning, hvorefter den ønskede Tilladelse til Kabellægning i Gaderne kunde meddeles paa de i Mødet den 28de f. M. omhandlede Vilkaar samt imod et aarligt Vederlag af 1500 Kr. pr. 10,000 Meter Gadelængde samt en Rabat af 25 pCt., og derefter, da Selskabet overhovedet ikke vilde forhandle om nogen Rabat for Kommunen, tilbudt at betragte Overenskomsten af 1896 som

hævet, imod at Selskabet ydede Kommunen et aarligt Vederlag af 2500 Kr. for den ovennævnte Tilladelse til Kabellægning samt for Ledningers Anbringelse paa Kommunens Bygninger. Da Selskabets Delegerede ikke mente at kunne gaa med til et større Beløb end 2000 Kr., var Forhandlingerne blevet sluttede uden Resultat, og Sagen henstilledes til Byraadets Afgørelse.

Byraadet vedtog at tiltræde den af Udvalget sidst foreslaaede Ordning, saaledes at Vederlaget fastsættes til 2000 Kr. aarlig, saa længe Abonnentantallet i Aarhus Bykreds ikke overstiger 2000, og derefter reguleres hvert Aar i Forhold hertil.

(Se Mødet den 7de April 1904).

437 — 1903. Under 11te f. M. havde Arbejdsmændenes og Murarbejdsmændenes Fagforeninger tilskrevet Byraadet saaledes:

»Undertegnede Bestyrelser for henholdsvis Arbejdsmændenes Fagforening og Murarbejdsmændenes Fagforening i Aarhus tillader os herved høfligst at anmode det højtærede Byraads vedrørende Udvalg om, at tage sig af følgende Sag:

Hr. Entreprænør *H. Jensen* her af Byen har et Stykke Jordarbejde paa Marselisborg Mark, og her betaler han kun Arbejdsmændene 29½ Øre i Timen.

Vore Organisationer har henvendt sig til ham og krævet, at han skulde betale den for saadant Arbejde her i Aarhus gængse Løn, nemlig 35 Øre i Timen.

Dette har vi ikke kunnet formaa ham til, men han er dog nu indgaaet paa at betale de 35 Øre, hvis Byraadet eller det ærede Udvalg bestemmer, at han bør gøre det.

I Henhold til denne Situation beder vi nu om, at Byraadet vil tilsikre vore Medlemmer den 35 Øres velfortjente Timeløn.

Det forekommer os, at det ærede Byraad har god Hjemmel til at fastslaa den 35 Øres Timeløn.

I Byraadets Beslutning af 28de November 1902 er det Princip bestemt, at Entreprenørerne bør betale efter de gældende Priskuranter og Overenskomster i vedkommende Fag.

Nu er det vel saaledes, at der mellem Entreprenører og Arbejdsmænd ikke findes nogen Overenskomst eller Priskurant, men det er af den Grund, at her ikke findes egentlige Entreprenører her i Aarhus og saaledes heller ingen var at slutte Overenskomst med.

Det meste Jordarbejde haves i Entreprise sammen med andet Arbejde og her optræder Muremestrene som vore Arbejdsgivere. Og med dem har vi en Overenskomst af 1ste Februar 1901. I den bestemmes Prisen for timelønnet Arbejdsmandsarbejde til 35 Øre.

For egentligt Entreprenørarbejde har vi i øvrigt Overenskomsten med selve det ærede Byraads Udvalg, hvis ærede Skrivelse af 24de September 1900 tilsiger os en Timeløn af 35 Øre fra og med 1ste Januar 1901.

Samtidig tillade vi os at pege paa, at Spørgsmaalet om den 35 Øres Timeløn for os Arbejdsmænd er af allerstørste Betydning.

Der forestaar jo en Del Entreprenørarbejde her i Aarhus ved Sporvejsanlægene, og det Arbejde, der derved er Udsigt til for Byens Arbejdsmænd, skulde jo ikke gerne gøres mindre vellønnet, end Forholdene kræver.

Vi imødeser derfor en Afgørelse i vor Favør fra det ærede Byraad snarest.»

Brolægningsudvalget, til hvem Skrivelsen var afgivet, indstillede derefter under 16de d. M. følgende:

»I Anledning af Skrivelsen fra »Dansk Arbejdsmands Forbund« af 11te Januar til Aarhus Byraad skal bemærkes følgende:

I »Almindelige Betingelser for Arbejder og Leverancer for Aarhus Kommune«, § 15, bestemmes, at Assurancepræmien for Arbejdernes Forsikring mod

Ulykkestilfælde ikke maa fradrages i Lønnen, samt endvidere at Entreprenøren er forpligtet til at overholde de Priskuranter og Overenskomster, der gælde mellem Arbejdsgivere og Arbejdere i vedkommende Fag.

Der bestaar i Øjeblikket Overenskomster mellem Murermestrene i Aarhus og Murerarbejdsmændenes Fagforening, i hvis § 17 der fastsættes en Timeløn af 35 Øre for Arbejde, som ikke udføres i Akkord. Nævnte Priskurant gælder for Opførelse af nye Bygninger i Aarhus.

Endvidere bestaar der en Overenskomst mellem Arbejdsgiverforeningen i Aarhus og Arbejdsmændenes Fagforening, i hvis § 1 der fastsættes en Dagløn af 3 Kr. 25 Øre for 10 Arbejdstimer. — Eksemplarer af disse Overenskomster vedlægges.

For Jord- og Betonarbejdere eksisterer der ikke nogen Priskurant eller Overenskomst, ligesom der heller ikke findes nogen for Jordflytningsarbejde af den Art, som her er Tale om ved Entreprenør Hans Jensens Entreprise ved Opfyldning ved Dalgas Avenue.

For Aarhus Kommunes Vedkommende har Byraadet under 15de Februar 1900 vedtaget for Kommunens Arbejdere under de forskellige Udvalg en Dagløn af 3 Kr. 25 Øre, beregnet efter 10 Timers Arbejde, eller 32½ Øre pr. Time, se Byraadsforhdl. Pag 57, Aar 1900.

I en Skrivelse til Arbejdsmændenes Fagforening af 24de September samme Aar har Udvalget for Brolægning og Vejvæsen for Brolægningsudvalgets Vedkommende ændret Daglønnen, 3 Kr. 25 Øre pr. Dag, til 35 Øre pr. Time fra 1ste Januar 1901 at regne.

I det foreliggende Tilfælde findes der altsaa ikke nogen Overenskomst, hvorefter Entreprenør H. Jensen har at rette sig.

Det paagældende Arbejde er af den Natur, at den mest uøvede Arbejder kan gøre Fyldest, og der be-

tales almindeligvis i Provinserne for saadant Arbejde Priser, der ere betydelig lavere end 32½ Øre pr. Time.

Dersom Byraadet vil træffe en Bestemmelse i det foreliggende Tilfælde, indstiller Udvalget, at der i dette Tilfælde betales den samme Timeløn, som der er vedtaget mellem Arbejdsgiverforeningen og Arbejdsmændenes Fagforening her i Byen, nemlig 32½ Øre uden Afkorting for Assurancepræmie til Forsikring mod Ulykkestilfælde.«

Overensstemmende hermed vedtog Byraadet at tilskrive Entreprenøren, at man maatte holde for, at han betalte Arbejderne den ommeldte Timeløn af 32½ Øre, og fordre, at han udbetalte Lønnen uden noget Fradrag til Arbejdernes Ulykkesforsikring.

479 — 1903. I forrige Møde forelaa Indstilling fra Udvalget for Gas- og Elektricitetsværket om Bevilling af et Beløb paa 125,000 Kr. til en i Henhold til følgende Redegørelse fra Bestyreren paakrævet Udvidelse af Elektricitetsværket:

»Da Tilslutningen til Elektricitetsværket stadig er i Stigning, vil den i Fjor anskaffede Maskine paa 600 HK i Løbet af indeværende Aar til Dels være belastet, hvorfor jeg allerede nu tillader mig at henlede det ærede Udvalgs Opmærksomhed paa, at det inden næste Vintersæson vil være nødvendigt at anskaffe endnu en Maskine af samme Ydeevne for i Tilfælde af Maskinuheld da at have fornøden Reserve.

Der findes, som det vil være det ærede Udvalg bekendt, foruden den sidst anskaffede Maskine endnu to Maskiner hver paa 200 HK; heraf skal den ene forsyne den paatænkte elektriske Sporvejsdrift; der bliver saaledes i Tilfælde af et Maskinuheld med den 600 HK Maskine kun en 200 HK Maskine eller uafset Sporvejsdriften 2 Stkr. 200 HK Maskiner til Disposition, og der vil til næste Vintersæson blive Brug for ca. 600 HK

til Lysdrift alene, idet der nemlig til Dato er installeret i alt 18,000 Glødelamper = 987 Klwt., heraf benyttes i denne Tid gennemsnitlig 33 pCt. samtidig = 325 Klwt. = 476 HK; ovennævnte Lampeantal ventes inden næste Vinter forøget med 25 pCt., altsaa i alt 22,500 Glødelamper, regnes heraf, at 33 pCt. benyttes samtidig, bliver den samlede Energi 408 Klwt = 598 HK, som Værket selv under et Maskinuheld skal kunne udvikle.

Jeg tillader mig derfor i Henhold til ovenstaaende at foreslaa Anskaffelsen af endnu en 4de Maskine paa 600 HK med tilhørende Dynamo og Apparater, der i Henhold til den sidst leverede vel kan ansættes til ca. 90,000 Kr. Til Fundamenter og Rørledninger ca. 10,000 Kr., og da der skal foretages Forandringer paa Reguleringsstavlen, vilde det være heldigst, inden Driften bliver altfor stor, at foretage disse i saa stor Udstrækning, at der ikke skal lægges Hindringer for Driften i Fremtiden.

I Henhold til medfølgende Tegninger kan disse Forandringer foretages paa 2 Maader, enten ved at bibeholde Tavlen som den er og føje det strengt nødvendige til, eller gøre Skridtet fuldt ud, saa at den kan rumme Apparater ikke alene til den foreslaaede Maskine, men til en 5te Maskine og Akkumulatorbatteriets Udvidelse.

Af medfølgende Tegninger omfatter:

Projekt A: En Tilbygning til den nuværende Reguleringsstavle med de til Sporvejsdriften nødvendige Apparater, samt Anbringelse af Omskiftningsapparater for de nuværende Ladetransformatorer, saaledes at disse kunne benyttes baade til Opladning af Lysbatteriet og Pufferbatteriet.

Projekt B: En Ombygning af den nuværende Reguleringsstavle, saaledes at Belysningsdrift og Sporvejsdrift holdes adskilt. Der er ligeledes her taget Hensyn til, at der kan installeres endnu 2 Dynamoer og

et større Akkumulatorbatteri, hvortil 4 Felter er holdt fri, saa en senere Tilbygning til Tavlen herved bliver overflødig.

Betjeningen af saavel Belysnings- som Sporvejsdriften vil ved dette Arrangement kunne foregaa sikkert og let.

Af ovennævnte 2 Projekter kan Projekt A ikke anbefales af følgende Grunde: For det første bliver Ombygningen for dyr i Forhold til, hvad der opnaas, og endvidere vil dette Tavle-Arrangement tage for stor Plads op paa Gulvet, saa at den vil komme i Vejen for den paatænkte nye Maskine.

En senere eventuel Udvidelse af Tavlen i dens nuværende Form er paa Grund af Pladsmangel umulig.

Ligeledes vil Betjeningen og som Følge deraf Driften ikke blive saa let og sikker, saa en Ombygning af Tavlen vil alligevel senere blive nødvendig, og naar Driften bliver større, vil Ombygningen baade blive betydelig dyrere og vanskeligere, hvorfor det absolut vil anbefales at udføre Ombygningen af Tavlen efter Projekt B.

Projekt A vil andrage ca. 12,000 Kr.

Do. B » — » 25,000 —

Jeg tillader mig efter det anførte at foreslaa Tavlen ombygget efter Projekt B.

Af de 850,000 Kr., der af Laanet 1902 blev stillet til Raadighed til Udvidelser paa Gas- og Elektricitetsværket, er der indtil 1ste Februar 1904 med endnu ikke udbetalte Fordringer optaget:

Til Dækning af Overskridelsen ved

Anlægget af Elektricitetsværket .	75,588 Kr. 20 Ø.
Gasværkets Udvidelse	602,672 — 59 —
Elektricitetsværkets Udvidelse	129,492 — 72 —
Overføres...	807,753 Kr. 51 Ø.

Endvidere vil der medgaa til:

1 ny Dampkedel til Elektricitets- værket.....	13,950 — 00 —
Fundament, Indmuring og Rørled- ninger til samme	4,000 — 00 —
1 Pufferbatteri, antageligt	15,000 — 00 —
og til uforudsete Udgifter, samt til Arbejder, der endnu henhøre til Udvidelsen af Gasværket	9,296 — 49 —
	850,000 Kr. 00 Ø.

Det vil herefter være nødvendigt at andrage om ca. 125,000 Kr. til den foreslaaede Udvidelse.«

Det vedtoges forinden Sagens Afgørelse at forelægge den for Kasse- og Regnskabsudvalget med Hensyn til Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade Beløbet kunde skaffes til Veje.

Fra dette Udvalg forelaa nu Indstilling om at tiltræde Forslaget under Forudsætning af, at Gas- og Elektricitetsværket af sit forventede Driftsoverskud for indeværende Aar ud over det budgetterede Overskud tilskyder 50,000 Kr., medens Resten, 75,000 Kr., afholdes af Laanemidler, hvilket tiltraadtes af Byraadet.

(Se Møderne den 10de og 17de Marts).

480 — 1903. I Henhold til den med Tømrrermester *Jac. Christensen* afsluttede Overenskomst om Ordningen af Forbindelsen mellem Klemensbro og en øst for samme paa-
tænkt Bygning (se Mødet den 9de Juli 1903, Sag Nr. 225 — 1903), havde der i Mødet den 12te November f. A. fore-
ligget Planer til Stikbroernes Anbringelse til Byraadets Godkendelse. Efter en foreløbig Behandling af disse blev Brolægningsudvalget i nævnte Møde anmodet om nærmere at undersøge Spørgsmaalet om den for disse Broer hel-
digste Beliggenhed i Forbindelse med det tidligere oftere

rejste Spørgsmaal om Fjernelse af de 4 Hjørnekandelabre (se 1898, S. 295).

I Henhold hertil forelaa nu følgende Indstilling fra Udvalget:

»I Anledning af Byraadets Opfordring til Udvalget om at fremkomme med Forslag til Hjørnekandelabrenes Fjernelse og at optage en Forhandling med de respektive Grundejere om Deltagelse i Udgiften, har Udvalget henvendt sig til Hr. Arkitekt *Kühnel* om kunstnerisk Bistand.

Arkitekt Kühnells Plan gaar ud paa helt at fjerne Hjørnekandelabrene og at afrunde Hjørnerne henimod Bygningerne uden at anbringe nogen anden fremstaaende Prydelse.

Udgiften ved Gennemførelsen stiller sig ifølge Stadsingeniørens Overslag som følger:

Hjørnet ved Ankerhus	1200 Kr.
— » Tamlæge Sørensen.	1500 —
— » Taarnstedet	1500 —
— » Rømerhus	1000 —

Forhandlingerne med Ejerne af de respektive Ejendomme have ført til, at disse have erklæret sig villige til at deltage i Udgiften med Halvdelen, naar Byrådet vil bære den anden Halvdel og lade Arbejdet udføre forinden Udgangen af 1905.

Udvalgets Forhandlingsprotokol indeholder derom følgende:

»Den 2den Jan. 1904.

Ejerne enedes om at tilbyde at betale Halvdelen af Udgifterne, hver for sit Vedkommende, ved Hjørnernes Afrunding og Kandelabrenes Fjernelse paa Betingelse af, at Byen vilde bære den anden

Halvdel, og de vilde lade Tilbudet gælde til Udgangen af 1905.

Fr. Sørensen. For Christensen og Nielsen:
N. Sørensen.

Axel Nielsen. For Rømerhus:
J. H. Andersen.

Udvalget indstiller til Byraadet at akceptere denne Ordning.

Samtidig har Udvalget raadspurgt Hr. Arkitekt Kühnel angaaende Anbringelsen af Balkon og Stikbroer langs Hr. Christensens nye Ejendom paa den østre Side af Broen.

Som det fremgaar af Arkitektens Plan og Indlæg tilraades deri, at Byraadet lader udføre den øvrige Del af Balkonen langs det ved Siden af Hr. Christensens Ejendom liggende Grundstykke og at nøjes med 2 Stikbroer fordelte symmetrisk mellem Broens Kandelabre samt helst at undgaa flere Nedgangstrapper.

Hr. Christensen nægter at indgaa paa, at den sydligste Stikbro fjernes saa langt fra hans Ejendoms sydligste Hjørne, som Arkitekten foreslaar, og fastholder sin kontraktlige Ret til at anbringe to Stikbroer ud for sin Balkon.

Dermed umuliggøres denne Plan, og det bliver da nødvendigt at trække den sydligste Stikbro længere mod Syd.

Paa medfølgende Plan I er nævnte Stikbro ført hen til den sydligste Kandelaber. Det bliver derved muligt at faa Plads til begge Stikbroerne ud for Christensens Balkon. — Aabningerne mellem Balkon og Bro deles derved i to ulige store Felter, og Trappen, som Christensen har Ret til at anbringe, vil yderligere virke trykkende. Denne Ordning protesterer endvidere Christensen bestemt imod, idet han gør gældende, at Publikum ikke bliver ført langt nok hen imod hans

store Butik i den sydlige Ende af Bygningen, hvilken Butik skal være den bærende i hans Byggeforetagende.

Paa Plan II er Stikbroen lagt om paa den sydlige Side af samme Kandelaber. Denne Ordning tiltaler Christensen, og dersom han erholder Tilladelse til denne Anbringelse af Stikbroen, vil han indgaa paa, at den anden Stikbro senere flyttes hen foran Naboejendommen, naar denne en Gang bygges op, imod at han erholder Godtgørelse for, hvad Stikbroen har kostet med Fradrag af Værdiforringelse ved Flytning samt for Slid og Skade efter uvillige Mænds Skøn. Han vil endvidere give Afkald paa Anbringelse af Nedgangstrappe, dersom Byraadet maatte ønske det.

Mod denne Ordning gør Udvalget den Indvending, at Stikbroen kommer saa langt mod Syd, at det sydligste Hjørne falder ind over Fiskergades nordlige Fortov, og at den Søjle, som man opstiller under dette Hjørne kommer til at staa paa Fortovet.

Udvalget har derfor forsøgt en anden Løsning, som vist paa Plan III, hvilken Plan Christensen ogsaa tiltræder, og hvor han vil stille sig paa samme Maade overfor den anden Stikbro og Trappen som efter Plan II.

Denne Ordning bestaar deri, at den omhandlede Kandelaber flyttes ca. 7 Fod mod Syd, som vist paa Planen, og Stikbroen anbringes umiddelbart Nord for denne.

Stikbroen kommer derved til at ligge nøjagtig midt for Broens Understøtning paa dette Sted, og Udvalget mener, at denne Omstændighed vil bevirke, at Øjet ikke stødes af, at Kandelaberen er flyttet bort fra nævnte Punkt.

En Opstalt af Broen, Plan IV, set fra Aagade, vedlægges. Paa denne Opstalt vil man se, at den Omstændighed, at der anbringes Søjler under Stikbroens Sammenstødspunkter med Broen, hjælper til at aflede Opmærksomheden fra, at Kandelaberen er flyttet.

Udvalget anbefaler Byraadet at godkende Plan II eller III og mener af disse at ville foretrække Plan III.

Saaframt Byraadet maatte beslutte at godkende en af disse Planer, tilraader Udvalget at akceptere Christensens Tilbud om at ville tillade Flytningen af den nordligste Stikbro samt at lade Trappen bortfalde.

Christensen skal paa Brolægningsudvalgets Forlangende lade udarbejde de efter Udvalgets Skøn fornødne Detailplaner til Stikbroer, Balkon m. m., hvilke Planer, inden Arbejdet maa udføres, skulle approberes af Udvalget.«

Denne Indstilling tiltraadtes af Byraadet med Godkendelse af den paa Plan 3 viste Ordning af Stikbroerne.

Mødet den 25de Februar 1904.

225 — 1902. Byraadet tiltraadte følgende af Brolægningsudvalget foreslaaede Vilkaar for den elektriske Sporvejs Skinnelægning paa Klemensbro:

- »1) Skinnerne skulle have en Højde af 140 mm., men i øvrigt leveres efter samme Tverprofil, som gælder for de øvrige Strækninger af Sporvejen.
- 2) Skinnerne lægges som vist paa vedheftede Tegning, Fig. 1.
- 3) Sporvejsselskabet skal paa egen Bekostning udføre følgende Arbejder:
 - a) Ophugningen af Beton under Skinnerne.
 - b) Henlægning og Anbringelse af Skinnerne i rette Linie og Højde.
 - c) Skinnernes Understøbning med Asfalt coulé.
 - d) Udfyldning af Rummet mellem Skinnehoved og Skinnefod med Grusbeton 1:2.

Alle nævnte Arbejder skulle udføres under Brolæg-